

Vergaderjaar 2020–2021

35 623

Herindeling van de gemeenten Amsterdam en Weesp

Nr. 5

VERSLAG

Vastgesteld 22 december 2020

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer als volgt Verslag uit te brengen van haar bevindingen.

Onder het voorbehoud dat de regering op de gestelde vragen en de gemaakte opmerkingen tijdig en genoegzaam zal hebben geantwoord, acht de commissie de openbare beraadslaging over dit wetsvoorstel voldoende voorbereid.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	1
2.	Voorgeschiedenis en totstandkoming herindelingsadvies	2
3.	Toets aan het Beleidskader gemeentelijke herindeling	2
4.	Afwijkende herindelingsdatum	4
5.	Overige aspecten	4

1. Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel Herindeling van de gemeenten Amsterdam en Weesp. Graag willen deze leden de regering daarover een vraag stellen. Allereerst constateren de leden van de VVD-fractie dat het om een «lichte samen-voeging» gaat en deze herindeling op initiatief van de betrokken gemeenten zelf tot stand is gekomen.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van het voorstel tot herindeling van de gemeenten Amsterdam en Weesp.

De leden van de SP-fractie hebben het voornemen tot herindeling gelezen en hebben daarover nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben onder dankzegging kennisgenomen van voorliggend voorstel. Genoemde leden zijn zich er van bewust dat een samenvoeging van gemeenten niet enkel een bestuurlijke exercitie is, maar ook een grote impact heeft op de inwoners van de betrokken gemeenten. Dat is in het geval van voorliggende herindeling niet anders. De leden van de ChristenUnie-fractie spreken de hoop uit dat de herindeling van gemeente Amsterdam en Weesp bijdraagt aan de bloei van de gemeenschap in deze gemeenten en wensen bewoners en bestuurders daarbij veel succes.

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel.

2. Voorgeschiedenis en totstandkoming herindelingsadvies

De leden van de CDA-fractie constateren, dat het voorliggende wetsvoorstel gebaseerd is op het herindelingsadvies van de betrokken gemeenten en de positieve zienswijze daarop van gedeputeerde staten van de provincie Noord-Holland van 30 juni 2020. In de memorie van toelichting wordt bij herhaling verwezen naar het herindelingsadvies. Daarom zijn deze leden van mening dat het niet juist is, dat het herindelingsadvies met de bijbehorende documenten en de zienswijze van de provincie niet als bijlagen zijn opgenomen bij de memorie van toelichting. Deze leden verzoeken de regering het herindelingsadvies met de bijbehorende documenten en de zienswijze van de provincie alsnog als bijlagen op te nemen bij de nota naar aanleiding van het verslag. De regering stelt, dat de gemeenten Amsterdam en Weesp zelf het initiatief hebben genomen om tot een herindeling te komen. De leden van de CDA-fractie vragen de regering deze stelling nader te onderbouwen, omdat het bijna een eeuw geleden is dat enige gemeente vrijwillig met Amsterdam wilde fuseren, voor het laatst in 1921. Het ging toen om Ransdorp, Buiksloot en Schellingwoude, die zwaar getroffen waren door de watersnood van 1916.

3. Toets aan het Beleidskader gemeentelijke herindeling

3.1. Draagvlak

De leden van de SP-fractie vragen of er nader kan worden ingegaan op de vraag waarom er geen referendum in de deelnemende gemeenten is gehouden.

3.2 Bestuurskracht

De regering stelt, lezen de leden van de CDA-fractie, dat Weesp op dit moment al kan profiteren van de grotere bestuurskracht van Amsterdam, doordat Amsterdam en Weesp al in 2019 een ambtelijke fusie zijn aangegaan. De leden van de CDA-fractie vragen de regering deze stelling nader toe te lichten. Welke vruchten hebben de inwoners van Weesp al mogen plukken van de ambtelijke fusie? Deze leden vragen de regering in het bijzonder in te gaan op handhaving van bestemmingsplannen en procedures bij omgevingsvergunningen.

De leden van de SP-fractie vragen of er nader gereflecteerd kan worden op de vraag hoe het kan dat er meer bestuurskracht bij de gemeenten nodig is. Waarom waren zij eerder wel en nu niet meer in staat de taken voor hun inwoners uit te voeren? Welke taken kunnen zij niet meer uitvoeren? Kan er worden ingegaan op waarom er geen referendum in alle deelnemende gemeenten is gehouden?

3.3. Interne samenhang en nabijheid van bestuur

Amsterdam en Weesp hebben overeenkomsten, maar ook verschillen, zo lezen de leden van de VVD-fractie in de memorie van toelichting. Een verschil heeft betrekking op de schaalgrootte. Behoud van de nabijheid van bestuur voor de inwoners van Weesp is een punt van aandacht. Na de herindeling krijgt Weesp een gekozen volksvertegenwoordiging in de vorm van een bestuurscommissie die de beschikking zal hebben over een eigen budget. De leden van de VVD-fractie vragen hoe dat moet worden geduid. Wordt daar-mee een extra bestuurslaag gecreëerd? Wat betekent dat eigen budget? Hoe verhoudt dat eigen budget zich tot het budgetrecht van de gemeenteraad van Amsterdam (incl. Weesp)? Gaarne krijgen de leden van de VVD-fractie een reactie van de regering.

De leden van de CDA-fractie vragen of het criterium «interne samenhang» serieus wordt gewogen waar de regering schrijft: «Alhoewel Weesp en Amsterdam bijvoorbeeld beide een waterrijke gemeente zijn en beide gemeenten worden geconfronteerd met een sterk groeiende bevolking, zijn er ook verschillen te benoemen.»

De regering geeft aan, dat specifiek voor Weesp is gezocht naar een eigen vorm waarmee de nabijheid van bestuur voor de Weespers na de gemeen-telijke herindeling behouden blijft. Dit heeft ertoe geleid dat Weesp na de herindeling een gekozen volksvertegenwoordiging zal krijgen in de vorm van een bestuurscommissie die de beschikking zal hebben over een eigen budget. De leden van de CDA-fractie vragen, hoe de bijzondere positie van Weesp binnen het bestuurlijk stelsel van Amsterdam duurzaam wordt vormgegeven. Deze leden vragen, of de mogelijkheid bestaat dat Weesp alsnog wordt opgenomen in stadsdeel Amsterdam Zuidoost.

De leden van de SP-fractie vragen hoeveel invloed, in zetelaantal, de stemge-rechtigde kiezers in Weesp hebben op de gemeenteraad van Amsterdam. Kan er een nadere reflectie gegeven worden hoe gemeenteraadsleden in de nieuwe gemeente hun werk moeten kunnen doen, met zoveel inwoners? Gaat Weesp een nieuw stadsdeel van Amsterdam worden?

De leden van de SGP-fractie vragen welke waarborgen zijn of worden aange-bracht om ervoor te zorgen dat de voortgaande verstedelijking niet ten koste gaat van het openhouden van het landschap. Kan de regering ook aangeven wat haar visie in dezen is?

3.4. Regionale samenhang

De leden van de SP-fractie vragen naar de gevolgen voor de positie van de gemeenten Diemen en Duivendrecht, nu Amsterdam steeds groter wordt en deze gemeenten in de verdrukking kunnen komen? Kan hier nader op worden gereflecteerd?

De leden van de SGP-fractie hebben in de toelichting een bespreking gemist van de nieuwe geografische omvang en ligging van de gemeente Amsterdam in relatie tot de omliggende gemeenten. Deze leden constateren onder meer dat de gemeente Diemen door de herindeling in sterkere mate ingeklemd komt te liggen tussen de gebieden van de gemeente Amsterdam. Zij vragen in hoeverre de regering dit wenselijk acht en welke inschattingen tijdens de voorbereidingen gemaakt zijn of deze geografische ligging een eigen dynamiek kan krijgen in de toekomst. Wat is bovendien het oordeel van de regering over de verdergaande zuidoostelijke uitbreiding van het grondgebied van de gemeente Amsterdam?

4. Afwijkende herindelingsdatum

De leden van de VVD-fractie lezen dat de datum van herindeling niet wordt vastgesteld op 1 januari 2022, maar op 24 maart 2022. De herindelings-verkiezingen vinden dus niet plaats in november 2021 maar in maart 2022, tegelijkertijd met de reguliere gemeenteraadsverkiezingen. Dat betekent dat op 1 januari 2022 Amsterdam en Weesp nog twee afzonderlijke gemeenten zijn. Maar voorgesteld wordt om in 2022 de financiële uitkeringen van het Rijk aan Amsterdam en Weesp waaraan een verdeelmodel ten grondslag ligt met niet-optelbare maatstaven, te berekenen als ware zij op 1 januari 2022 al één gemeente. Amsterdam krijgt dan de financiële middelen met de verplichting om het deel van Weesp aan Weesp uit te keren. Wat betekent dat voor de middelen die Weesp krijgt? Betekent dat een financiële achteruitgang voor Weesp? Wat betekent deze regeling voor Amsterdam? De leden van de VVD-fractie vragen de regering hier op in te gaan.

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat er sprake is geweest van een zorgvuldig proces. Genoemde leden hebben begrip voor de keuze om de herindelingsverkiezingen plaats te laten vinden op 18 maart 2022, tezamen met de landelijke gemeenteraadsverkiezingen. Zij vragen de regering aan te geven of niet überhaupt te overwegen valt in meer gevallen herindelingsverkiezingen gelijktijdig met landelijke gemeenteraadsverkiezingen te laten plaatsvinden, gezien het positieve effect op de opkomst van de laatste. Dit zou bijvoorbeeld kunnen bij herindelingen die plaatsvinden in het jaar waarin ook de gemeenteraadsverkiezingen plaatsvinden.

De leden van de SGP-fractie constateren dat de gemeenten bij het verplaatsen van de verkiezingsdatum verwijzen naar het precedent van de gemeente Rotterdam. Deze leden vragen in hoeverre het inwilligen van het verzoek die precedentwerking verder kan versterken. Kan dit verhaal niet ook aangevoerd worden door kleinere gemeenten die tot elkaar in ongeveer dezelfde verhouding staan? Is de regering van mening dat verdere precedentwerking voorkomen dient te worden?

5. Overige aspecten

Wettelijke samenwerkingsverbanden

De leden van de VVD-fractie begrijpen dat het kennelijk de bedoeling is dat het grondgebied van Weesp onderdeel gaat uitmaken van de Vervoerregio Amsterdam. Daarover moeten separaat nadere afspraken worden gemaakt. Wat is de stand van zaken daaromtrent nu? Wat moet er nog gebeuren voor het toevoegen van Weesp aan de Vervoerregio Amsterdam? De leden van de VVD-fractie vragen de regering hier op in te gaan.

De leden van de CDA-fractie vragen of de praktische, operationele en financiële consequenties van de ontvlechting van samenwerkingsverbanden inmiddels zijn geïnventariseerd. De wijziging van de gemeentelijke indeling heeft gevolgen voor de wettelijke indeling van de veiligheidsregio's, en daarmee tevens voor de indeling van de gemeentelijke gezondheidsdiensten (GGD) en de omgevingsdiensten: Weesp treedt uit

de regio Gooi en Vechtstreek en treedt toe tot de regio Amsterdam-Amstelland. De leden van de CDA-fractie ontvangen hierover graag nadere informatie.

De voorzitter van de commissie,
Ziengs

Adjunct-griffier van de commissie,
Hendrickx